

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1997-1998

14 JULI 1998

Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 1056, 1°, en 1058 van het Gerechtelijk Wetboek

(Ingediend door de heer Erdman)

TOELICHTING

1. Tegen een vonnis gewezen door een rechtsinstantie in eerste aanleg kan hoger beroep ingesteld worden. Artikel 1051 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de termijn van beroep vastgelegd is op één maand, in beginsel te rekenen vanaf de betekening, dit is de kennisgeving via gerechtsdeurwaarder aan de betrokken partij.

2. Artikel 1056 van het Gerechtelijk Wetboek regelt de vormen van het beroep. De deurwaardersakte, het verzoekschrift, een ter post aangetekende brief en de conclusies zijn de vier vormen waarin hoger beroep kan worden ingesteld.

3. Artikel 1056, 1°, bepaalt tevens dat het gerechtsdeurwaardersexploot verplicht is wanneer de bestreden beslissing bij verstek is gewezen tegen de gedaagde in hoger beroep. Wanneer één van de in het geschil betrokken partijen verstek laat gaan, kan enkel nog hoger beroep worden ingesteld via een deurwaardersakte, dat wil zeggen via een rechtsmiddel dat rechtszekerheid moet bieden maar hogere kosten meebrengt.

4. Artikel 1058 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat «indien het hoger beroep niet in de vorm van een gerechtsdeurwaardersexploot is ingesteld, de rechter in hoger beroep kan bevelen dat het aan de niet-verschenen gedaagde partij wordt betekend bij

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1997-1998

14 JUILLET 1998

Proposition de loi modifiant les articles 1056, 1°, et 1058 du Code judiciaire

(Déposée par M. Erdman)

DÉVELOPPEMENTS

1. Un appel peut être formé contre tout jugement rendu en première instance par une juridiction. L'article 1051 du Code judiciaire dispose que le délai pour interjeter appel est d'un mois à partir, en principe, de la signification, c'est-à-dire de la notification faite par huissier de justice à la partie concernée.

2. L'article 1056 du Code judiciaire règle les formes de l'appel. L'acte d'huissier, la requête, la lettre recommandée à la poste et les conclusions sont les quatre formes par lesquelles l'appel peut être formé.

3. L'article 1056, 1°, précise également que l'acte d'huissier est obligatoire lorsque la décision entreprise a été rendue par défaut contre la partie intimée. Lorsqu'une des parties à la cause fait défaut, l'appel ne peut plus être intenté que par acte d'huissier, c'est-à-dire un moyen qui doit offrir la sécurité juridique, mais qui entraîne des frais plus élevés.

4. L'article 1058 du Code judiciaire dispose que «le juge d'appel peut ordonner que l'appel soit signifié par huissier de justice à l'intimé défaillant, s'il n'a pas eu lieu en cette forme». Lorsque l'article 1056, 1°, du Code judiciaire n'a pas été respecté, la régularisa-

gerechtsdeurwaardersakte». Wanneer artikel 1056, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek niet is nageleefd, zou regularisatie voorzien door artikel 1058 van het Gerechtelijk Wetboek deze onregelmatigheid niet kunnen tenietdoen, omdat de termijn om hoger beroep in te stellen volgens artikel 1051 van het Gerechtelijk Wetboek terzake verstreken is (zie arrest van het Arbeidshof van 14 november 1997 en zie Van Reepinghen, Ch., Verslag over de gerechtelijke hervorming, Brussel, *Belgisch Staatsblad*, 1964, p. 413 en volgende). Bovenop het feit dat een deurwaardersakte hoge kosten meebrengt voor de rechtszoekende, brengt de regel voorzien in artikel 1058 in combinatie met artikel 1051 complicaties met zich mee die kunnen worden opgelost door het verzoekschrift als algemene vorm naar voor te schuiven.

5. Een arrest van het Hof van Cassatie besliste op 1 oktober 1990 dat een rechtsplegingsbepaling die de inleiding van een bepaald geding bij verzoekschrift voorschrijft, in de regel de inleiding van zulk een geding bij dagvaarding niet ongeldig maakt. Moet dan niet bij analogie worden aangenomen dat de bepaling van artikel 700 van het Gerechtelijk Wetboek die de inleiding bij dagvaarding voorschrijft, de inleiding bij verzoekschrift niet ongeldig maakt? Naar analogie van wat geldt voor de inleiding van een procedure, kan dit dan uitgebreid worden naar de wijze waarop hoger beroep kan worden ingesteld, afgezien van het feit of één van de partijen nu al dan niet verstek heeft laten gaan. Uit rechtspraak en rechtsleer kan worden afgeleid dat de opvattingen hierover niet éénduidig zijn maar dat er in elk geval een kentering aan de gang is (zie onder meer Arrest Cassatie, 1990-1991, 111, *JT*, 1992, 475, noot Romain, J., en Cassatie, 27 mei 1994, *RW* 1994-1995, 1017, met noot van K. Broeckx: *Nieuwe procesrechtelijke geluiden*; R. De Corte et K. Seyen: *Terug naar af. Substantiële nietigheden in het gerechtelijk privaatrecht. Recente Cass. 1994, 313*; B. Deconinck: *Naar een afbakening in de sanctieregeling?* In «*De sanctieregeling in het gerechtelijk recht*», J. Laenens en M. Storme ed., Kluwer 1994, onder meer blz. 80 en 86.

6. Het koninklijk besluit van 30 november 1976 tot vaststelling van het tarief voor akten van gerechtsdeurwaarders in burgerlijke en handelszaken en van het tarief van sommige toelagen, bepaalt de hoogte van de kosten verbonden aan de akten opgemaakt door gerechtsdeurwaarders. Jaarlijks worden deze bedragen aangepast. Ter verduidelijking van de kosten die een gerechtsdeurwaardersakte met zich meebrengt, geven wij hier een kort overzicht van een aantal kosten:

De verrichtingen van de gerechtsdeurwaarders worden ingedeeld in tien klassen van A tot J. Het bedrag wordt bepaald door het gevorderde bedrag of door het bij de verrichting beoogde doel, geschat

tion prévue à l'article 1058 du Code judiciaire ne pourrait pas annuler cette régularité parce que, selon l'article 1051 du Code judiciaire, le délai pour interjeter appel est expiré en la matière (cf. l'arrêt de la Cour du travail du 14 novembre 1997 et Van Reepinghen, Ch., Rapport sur la réforme judiciaire, Bruxelles, *Moniteur belge*, 1964, pp. 413 et suivantes). Outre le fait qu'un exploit d'huissier entraîne des frais élevés pour le justiciable, la règle prévue à l'article 1058, combinée avec l'article 1051, entraîne des complications qui peuvent être résolues en adoptant la requête comme forme générale d'introduction de l'appel.

5. Selon un arrêt de la Cour de cassation du 1er octobre 1990, une disposition de procédure prescrivant l'introduction par requête d'une instance n'entraîne pas en principe la nullité de l'introduction de l'instance par voie de citation. Ne faut-il pas considérer dès lors, par analogie, que la disposition de l'article 700 du Code judiciaire qui prescrit l'introduction par voie de citation, n'entraîne pas la nullité de l'introduction par requête? Par analogie avec ce qui vaut pour l'introduction d'une procédure, ne peut-on étendre cette conclusion à la manière dont l'appel peut être intenté, qu'une partie ait ou non fait défaut? On peut déduire de la jurisprudence et de la doctrine que les conceptions à ce sujet ne sont pas unanimes, mais qu'en tout cas, un revirement est en cours (voir notamment Arrêt Cassation, 1990-1991, 111, *JT*, 1992, 475, avec note de Romain, J., et Cassation, 27 mai 1994, *RW* 1994-1995, 1017, avec note de K. Broeckx: *Nieuwe procesrechtelijke geluiden*; R. De Corte et K. Seyen: *Terug naar af. Substantiële nietigheden in het gerechtelijk privaatrecht. Recente Cass. 1994, 313*; B. Deconinck: *Naar een afbakening in de sanctieregeling?* dans «*De sanctieregeling in het gerechtelijk recht*», J. Laenens et M. Storme rédacteurs en chef, Kluwer 1994, notamment pp. 80 et 86.

6. L'arrêté royal du 30 novembre 1976 fixant le tarif des actes accomplis par les huissiers de justice en matière civile et commerciale ainsi que celui de certaines allocations, détermine le montant des frais liés aux actes dressés par les huissiers de justice. Ces montants sont adaptés annuellement. Pour illustrer les dépenses qu'entraîne un acte d'huissier de justice, nous donnons ci-après un bref aperçu de certains frais.

Les actes des huissiers de justice sont rangés en dix classes allant de A à J. Le montant est déterminé par la somme réclamée ou par la fin à laquelle tend l'acte, évaluée conformément aux règles établies par les arti-

overeenkomstig de regelen vastgesteld bij de artikelen 557 tot 562 van het Gerechtelijk Wetboek en zo er een vonnis is uitgesproken, door het bedrag van de veroordeling. Voor de handelingen is een bepaald tarief vastgelegd in functie van de klasse.

Klassen (in frank)	Tarief van de handelingen (in frank)
A. beneden 5 000	408
B. van 5 000 tot minder dan 15 000	678
C. van 15 000 tot minder dan 25 000	949
D. van 25 000 tot minder dan 75 000	1 085
E. van 75 000 tot minder dan 150 000	1 356
F. van 150 000 tot minder dan 500 000	1 626
G. van 500 000 tot minder dan 1 500 000	1 898
H. van 1 500 000 en meer	2 440
I. voor zaken met onbepaalde waarde die tot de bevoegdheid van de vrederechter behoren	814
J. voor alle andere zaken met onbepaalde waarde	1 085

7. Vanuit sociaal oogpunt is het evenwel onaanvaardbaar dat ingeval van verstek door één van de partijen enkel nog hoger beroep mogelijk is via gerechtsdeurwaardersakte. In principe dient de minst dure toegang tot het gerecht te primeren. De huidige malaise binnen het gerechtelijk apparaat is al zodanig groot enerzijds en de drempelvrees bij de gewone burger is nog zeer hoog anderzijds dat alles in het werk moet gesteld worden om het vertrouwen in het gerechtelijk apparaat te verstevigen. Het gerecht toegankelijk maken voor iedereen is daar één onderdeel van. In de Verenigde Staten is de toegang tot het gerecht bijzonder moeilijk geworden en bijzonder duur. Rechtbanken vervullen in het algemeen een rol van onafhankelijkheid en onpartijdigheid. In die geest dient ervoor gewaakt te worden dat elkeen zonder schroom en zonder enige financiële remming zijn rechten moet kunnen laten gelden. Het verzoekschrift als vorm om hoger beroep in te stellen tegen beslissingen bij verstek gewezen, dient als algemene vorm naar voor te worden geschoven.

De betekening door exploit van gerechtsdeurwaarder van de akte van hoger beroep biedt in het geval van een uitspraak bij verstek van de betrokken partij in hoger beroep niet meer waarborgen dan wanneer deze akte met een verzoekschrift wordt vericht omdat de betrokken partij in hoger beroep kennis wordt gegeven van de beroepsakte met een gerechtsbrief. Bij niet-bestelling blijft deze op het postkantoor liggen en bij niet-afhaling wordt de gerechtsbrief als geldig betekend beschouwd wanneer hij juist geadresseerd is. Met betekening van het deurwaardersexploot gebeurt nagenoeg hetzelfde met dit verschil dat het exploit kan afgehaald worden op het kantoor van de gerechtsdeurwaarder. Bijgevolg is deze dure vorm van betekening overbodig en vormt

cles 557 à 562 du Code judiciaire, et, si un jugement est rendu, par le montant de la condamnation. Les actes font l'objet d'un tarif fixé en fonction de la classe.

Classes (en francs)	Tarif des actes (en francs)
A. en dessous 5 000	408
B. de 5 000 à moins de 15 000	678
C. de 15 000 à moins de 25 000	949
D. de 25 000 à moins de 75 000	1 085
E. de 75 000 à moins de 150 000	1 356
F. de 150 000 à moins de 500 000	1 626
G. de 500 000 à moins de 1 500 000	1 898
H. de 1 500 000 et plus	2 440
I. pour les affaires de valeur indéterminée qui sont de la compétence du juge de paix	814
J. pour toutes les autres affaires de valeur indéterminée	1 085

7. Du point de vue social, il est toutefois inacceptable que si une des parties fait défaut, on ne puisse plus interjeter appel que par voie d'huissier. En principe, l'accès le moins coûteux à la justice doit prévaloir. Le malaise actuel au sein de l'appareil judiciaire est déjà tel et le seuil psychologique à franchir pour le citoyen moyen est encore si élevé que tout doit être mis en œuvre pour renforcer la confiance dans l'appareil judiciaire. Rendre la justice accessible à tous est un élément de cette démarche. Aux États-Unis, l'accès à la justice est devenu particulièrement difficile et coûteux. Les tribunaux remplissent en général un rôle d'indépendance et d'impartialité. Dans cet esprit, il importe de veiller à ce que chacun puisse faire valoir ses droits sans crainte et sans aucun empêchement financier. La requête comme forme d'introduction d'appel contre les décisions rendues par défaut, doit être préconisée comme règle générale.

La signification par exploit d'huissier de l'acte d'appel n'offre pas, en cas de décision rendue par défaut de la partie concernée, davantage de garanties que si cette démarche était accomplie par voie de requête, du fait que l'intimé est avisé par pli judiciaire de l'acte d'appel. En cas de non-distribution, ce pli reste en dépôt au bureau de poste et, s'il n'est pas retiré, le pli judiciaire est réputé avoir été signifié valablement si l'adresse était correcte. La situation est pratiquement la même en cas de signification de l'exploit d'huissier, sauf que cet exploit peut être retiré en l'étude de l'huissier. Par conséquent, cette forme coûteuse de signification est superflue et constitue un obstacle, qui doit être éliminé, à l'accès à la justice. L'introduction de l'acte d'appel par requête

zij een drempel tot de toegang tot het gerecht die moet afgebouwd worden. De rechtsingang bij verzoekschrift van de akte van hoger beroep kan perfect uitgebreid worden tot de zaken waarbij één van de partijen verstek heeft laten gaan.

Fred ERDMAN.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 1056, 1º, van het Gerechtelijk Wetboek wordt opgeheven.

Art. 3

Artikel 1058 van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven.

Fred ERDMAN.

peut parfaitement être étendue aux affaires dans lesquelles une partie a fait défaut.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article premier

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 1056, 1º, du Code judiciaire est abrogé.

Art. 3

L'article 1058 du même Code est abrogé.